

เขื่อนวิถีพุทธ-วิถิธรรม
ประจำโรงเรียน
บ้านแม่จ้อง

โรงเรียนวิถีพุทธบ้านแม่จ้อง

ผมตามคณะศูนย์คุณธรรม นำโดยอาจารย์ไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม ไปเยี่ยมโรงเรียนบ้านแม่จ้อง ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เดินทางผ่านตลาดบ่อสร้าง ร้านรวงจำหน่ายหัตถกรรมหลากหลาย พอถึงบ้านแม่กิ๊: เลี้ยวขวาไปสักกิโลเมตรกว่า ๆ เห็นวัดแม่จ้อง โรงเรียนบ้านแม่จ้องอยู่ติดวัดนั่นเอง

โรงเรียนเล็ก ๆ แต่สิ่งที่ผมเห็นไม่เล็กเลย พอเข้าไปถึง ผมเห็นเด็กนักเรียนหญิงแต่งชุดพื้นเมือง นุ่งซิ่น ใส่เสื้อแขนกระบอก พาดสไบ ยืนอยู่เต็มสนามหน้าโรงเรียน ฟ้อนเล็บต้อนรับคณะด้วยลีลาอันอ่อนช้อย ตามจังหวะกลองตีโน้ด มีเสียงปี่แนดังลั่นสนาม ตามด้วยกลุ่มเด็กนักเรียนชายใส่เตี่ยวสะตอ เสื้อฝ้ายคอกกลมพื้นเมือง ออกมาวาดลวดลายฟ้อนเจิง ศิลปะการต่อสู้ของผู้ชายล้านนา ที่ถูกปรับประยุกต์เป็นท่าออกกำลังกายในสไตล်ล้านนา ตามด้วยการตีกลองสะบัดชัยในจังหวะตื่นเต้นเร้าใจ เท่านั้นยังไม่พอ ยังมีวงดนตรี สะล้อ ซึงของเด็กนักเรียนบรรเลงขับกล่อมจนชื่นฉ่ำหัวใจไปตาม ๆ กัน

อาจารย์สนธิชัย สมเกตุ ผู้อำนวยการโรงเรียน เริ่มอธิบายกิจกรรมของโรงเรียนให้ฟัง ตั้งแต่ตอนเช้าพอเด็กเข้ามาถึงโรงเรียนก็จะมาไหว้พระที่เขื่อนวิถีพุทธวิถิธรรม มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ตั้งอยู่ มุงด้วยซุ้มหญ้าคา เวลานั้นอง ๆ เจอพี่จะยกมือไหว้ เติมเต็มจิตใจแห่งความรักเคารพให้แก่กันและกัน

คณะนักเรียนฟ้อนเล็บต้อนรับ

บรรเลงดนตรีวงเครื่อง

ฟ้อนเจิงออกกำลังกาย

เด็กนักเรียนนั่งล้อมวงเรียนอยู่กับพื้น

ผู้อำนวยการเล่าว่า ตอนเช้าแถวหน้าเสาธงเด็กนักเรียนก็จะมีการไหว้พระสวดมนต์ ในแต่ละวันจะเน้นให้เข้าใจถึงศีลแต่ละข้อ วันจันทร์เน้นศีลข้อ 1 ปาณาติปาตา เว้นจากการฆ่าสัตว์ ตัวแทนนักเรียนจะอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับศีลข้อ 1 ให้ทุกคนได้รับรู้ เห็นคุณค่าของศีลแต่ละข้อทุกวัน ๆ วันอังคาร ศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ วันพุธ ศีลข้อ 3 เว้นจากการประพฤตินอกกาม วันพฤหัสบดี ศีลข้อ 4 เว้นจากการพูดเท็จ และวันศุกร์ ศีลข้อ 5 เว้นจากสุรายาเมา ความเข้าใจเรื่องศีลเกาะติดลึกในหัวใจดวงน้อยของเด็ก ๆ ทุกคน

นอกจากพื้นฐานเรื่องศีลในแต่ละวันแล้ว ยังเสริมทางด้านจิตใจและคุณธรรมสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันไปพร้อม ๆ กัน

ทุกวันจันทร์ จะสอนให้เด็ก ๆ เรียนดนตรีพื้นเมืองเป็นประจำ อย่างน้อยเด็กแต่ละคนจะสามารถเล่นดนตรีได้อย่างน้อย 1 ชิ้น ส่วนทุกวันศุกร์ เด็กแต่งกายชุดพื้นเมืองประจำถิ่น โรงเรียนจะนิมนต์พระสงฆ์จากวัดแม่จ้อง

มาบิณฑบาตที่โรงเรียน ตอนเช้าเด็กนักเรียนทุกคนเตรียมข้าวปลาอาหาร ขนม มาร่วมกันทำบุญตักบาตร และในตอนบ่ายครูจะนำนักเรียนไปที่วัด ไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ โดยมีพระสงฆ์ช่วยแนะนำการปฏิบัติธรรมเบื้องต้น

เมื่อทำเป็นประจำสม่ำเสมอ ครูและผู้ปกครองสังเกตได้ว่าเด็กมีจิตใจที่อ่อนโยน เคารพพ่อแม่ คุณครู และที่ ๆ มีน้ำใจ มีสมาธิในการเรียนหนังสือมากขึ้น

ผู้อำนวยการพาคณะไปดูที่ห้องเรียน เด็ก ๆ นั่งกับพื้นเป็นวงกลมเขียนหนังสือ และทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกติမ်းสำหรับผมที่เคยเห็นแต่ภาพนักเรียนนั่งอยู่กับโต๊ะเรียนเป็นแถว ๆ หันหน้าไปทางกระดานดำคอยฟังครูสอน

ที่นี่ฝึกให้เด็กเรียนรู้อารมณ์ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีอะไรก็ปรึกษาหารือ ช่วยเหลือกันได้ในระหว่างการเรียน

แค่ชื่อห้องก็น่าทึ่ง ไม่เขียนว่าชั้นประถมปีที่ 1, 2, 3, 4 แต่ชื่อว่า บ้านชื่อเสียง บ้านอดทน บ้านใฝ่รู้ ห้องพยาบาลของโรงเรียนชื่อ บ้านสุขภาพดี เป็นอะไรที่ใหม่มาก

แปลงเพาะปลูกผักปลอดสารพิษหลังโรงเรียน

สายน้ำแม่จ๋องสะอาด ปราศจากขยะ

สำหรับผม ไม่เคยเห็นที่ไหนในประเทศไทย

ผมสังเกตดูตามต้นไม้ ช้างกำแพง จะมีหลักธรรม คำสอน เขียนไว้ทั่วโรงเรียน ทั้งสังคหวัตถุ อธิปไตย 4 ไตรสิกขา เบญจศีล สุภาสิต คำคม อาทิ ผู้ให้ยอมเป็นที่รัก ความสามัคคีนำมาซึ่งความสุข เป็นต้น เรียกว่าให้เด็ก ๆ ได้ซึมซับหลักธรรมทั้งตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน

เดินไปด้านหลังโรงเรียน มีพื้นที่อยู่นิดเดียวแต่ทำเป็นแหล่งเรียนรู้ผักปลอดสารพิษเพื่อชีวิตวิถีพุทธให้เด็กนักเรียนได้ฝึกปลูกผักสวนครัวที่โรงเรียนส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งครูให้เมล็ดพันธุ์ผักกับนักเรียนไปปลูกแปลงผักที่บ้านของแต่ละคน พ่อแม่เห็นลูก ๆ ปลูกผักก็มาช่วยปลูกด้วย เวลาผักโตขึ้นก็ได้กินกันทุกคน

คณะเดินเลยไปด้านหลังโรงเรียน มีสายน้ำแม่จ๋องไหลผ่าน เป็นลำห้วยธรรมชาติที่มีความสะอาดปราศจากขยะ เด็กนักเรียนร่วมกับชุมชนช่วยกันดูแลขยะ ร่วมกันเก็บขยะในลำน้ำและพูดคุยกันในแต่ละครอบครัวไม่ให้ทิ้งขยะลงลำน้ำ จนในที่สุดได้มีการตั้งกติการ่วมกันทั้งชุมชนว่า จะช่วยกันดูแลไม่ทิ้งขยะลงลำน้ำ ให้ทุกคนกำจัดขยะในบ้านเรือนให้เรียบร้อย ถ้าคนในชุมชนทิ้งขยะลงลำน้ำจะถูกปรับ 200 บาท ถ้าเป็นคนนอกจะถูกปรับ 2,000 บาท และชุมชนจะร่วมทำความสะอาดเก็บขยะตลอดลำน้ำทุกปี

หลังจากเดินเยี่ยมชมจนรอบโรงเรียนแล้ว ทุกคนมานั่งรวมกันที่ศาลาเชื่อมร้อยดวงใจศิษย์เก่าโรงเรียนบ้านแม่จ๋อง เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนซักถามกัน

อะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้โรงเรียนบ้านแม่จ๋องทำงานได้สำเร็จ? ผมถาม

ผู้อำนวยการตอบว่า ประการหนึ่งคือ คณะครูทุกคนทุ่มเท มุ่งมั่น เอาใจใส่ต่อเด็กนักเรียนเต็มที่ กับอีกประการหนึ่งคือ ชุมชนและวัดเข้ามามีส่วนร่วมช่วยดูแลและสนับสนุนโรงเรียนเต็มที่

ผมกระซิบถามผู้ปกครองที่มาร่วมประชุมนั่งอยู่ข้าง ๆ ทำไมชุมชนจึงมาร่วมสนับสนุนโรงเรียน คำตอบที่ได้ น่าชื่นใจ "ลูกผมและเด็กนักเรียนเป็นเด็กนิสัยดี ช่วยเหลือพ่อแม่ พูดคุยรับฟังกันดี และท่านผู้อำนวยการคนนี้ ทำงานดี ทำงานเก่ง" เท่าที่ได้ดูกิจกรรมของโรงเรียน ผมก็เห็นด้วยกับพ่อแม่ของเด็กนักเรียน

บ้านจะดีเพราะมีวัดช่วย วัดจะสวยเพราะมีบ้านหนุนโรงเรียนจะจำเริญจำรวยเพราะมีทั้งบ้านทั้งวัดหนุนค้ำจุนกัน

สิ่งดีสิ่งงามนั้นเกิดได้ ถ้าตั้งใจตั้งใจทำจริง ดังตัวอย่างของคณะครู ชุมชน และวัดบ้านแม่จ๋อง ที่ร่วมกันสร้างโรงเรียนในฝันของคนไทยให้สำเร็จเป็นจริง

คณะศูนย์คุณธรรมล้าลาภลับด้วยความประทับใจ และพร้อมจะร่วมใจกันทำให้คุณธรรมดีมีค่าอยู่ในวิถีชีวิตอยู่ในสังคมไทยตลอดไป

แฟนขวัญเรือนท่านใดสนใจ ติดต่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ที่โรงเรียนบ้านแม่จ๋อง หมู่ที่ 4 ต.ตลาดใหญ่ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220 โทร. 0-5384-0363

